

Наші ювіляри

УДК 94(477)(092)

В.Степанков

Вчений і педагог (до 75-річчя від дня народження Володимира Прокоповича Газіна)

У статті розповідається про життя, педагогічну, наукову та громадську діяльність доктора історичних наук, професора кафедри все-світньої історії Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка В.П.Газіна.

Ключові слова: вчений, наука, університет.

Кожен із нас у житті прямує своєю стежиною, трапляється, що ми її обираємо, а трапляється й так, що вона нас. В одних вона пряма, в інших – звивиста і ніхто із смертних не відає, яка з них легша, коли й де обірветься безоднею небуття. Важливо інше – те, чим займаємося ми під час сходження на власну Голгофу людяності, совісті й сумління: сіємо зерна Добра, Віри й Милосердя чи розкидаємо каміння зла, заздрощів й байдужості. І вибір сенсу земного буття залежить від нас.

Володимир Прокопович Газін – талановитий вчений і педагог – свідомо обрав шлях служіння Істині, з якого, попри різноманітні обставини й труднощі, жодного разу не зійшов. Незмінно упродовж всього життя залишався і залишається нині надзвичайно чесною, принциповою, правдолюбною й шляхетною особистістю абсолютно чужою кар'єристським устремлінням, інстинкту збагачення, гордині, амбіційним претензійностям, інтриганству, слугуючи взірцем скромності й людської добропорядності. Він народився 24 серпня 1936 р. у мальовничому подільському селі Нове Поріччя Городоцького району Хмельницької області (тоді Кам'янець-Подільської) у сім'ї колгоспників. Його батько – Газін Прокіп Васильович – уродженець

Брянської області (хутір Золотарьово) після смерті тата й матері подався на Донбас, де у 14-річному віці почав працювати коногоном у шахті. Проробивши у ній 7 років, пішов на військову службу. Після її завершення Прокопа, як бувшого шахтаря й кращого молодшого командира, направили у Поділля для зміцнення колгоспного ладу. Так опинився у Новому Поріччі, де познайомився з місцевою дівчиною Параскою Грицик, котра працювала у колгоспній ланці. Молоді люди побралися і в їхньому шлюбі народилося двійко дітей: старша донька Віра (1934 р.) і молодший син Володимир. Прокіп Васильович відзначався твердим характером, суворістю, справедливістю, дбайливістю про людей й винятковою чесністю. Щиро вірячи в комуністичну ідею побудови справедливого (соціалістичного) суспільства, він, очоливши з часом колгосп, не дозволяв собі взяти хоча б зернини. А відтак сім'я жила, як і переважна більшість односельчан, у нестатках. Мати – Параска Іванівна – була дуже працювитою, скромною, чуйною, доброю й не по літах мудрою жінкою.

Власне атмосфера у сім'ї, як правило, відіграє вирішальну роль у формуванні духовного світу Людини, її характеру, засад світобачення. Вона через сотні невидимих оку шпаринок огортає душу, विकарбовуючи у ній матрицю сприймання Добра чи Зла, що ведуть непримиренну боротьбу у світі. Наділений природою гострим розумом й надзвичайно сильною пам'яттю, хлопчик зростав допитливою, кмітливою, енергійною, запальною й дещо замкненою в собі дитиною.

Назавжди у його свідомість врзалися події грізного літа 1941 р. Як нині згадує Володимир Прокопович, “був очевидцем того, як війна котилася на Схід нескінченним возами з пораненими бійцями. Інколи проїжджали колони двобаштових танків й автомобілів з молодими солдатами, на обличчях яких блукали винуваті болісні посмішки...” Залишаючись вірним священному обов'язку захищати Батьківщину, батько добровільно пішов на фронт, приєднавшись до частин 6 і 12 армій, доля яких в оборонних боях під Києвом склалася трагічно. Як і сотні тисяч інших вояків, Прокіп Васильович потрапив до полону. На його щастя, він опинився серед тих червоноармійців, котрих німці відпустили (як правило ними були жителі окупованих теренів України) й повернувся до дому. Проте у травні наступного року його силоміць вивезли на роботу до Німеччини. Як стало пізніше відомо від односельчан, працював на одному з військових заводів м.Кюльна й за вчиненому на ньому диверсію був схоплений і розстріляний.

Разом із сестричкою Володі доводилося поратися по господарству, допомагаючи матері, котра по-старому працювала у колгоспі. Німці їх не

розпустили, вбачаючи і цьому винаході комуністичного тоталітарного режиму дуже вдалий засіб утримування селян у невільництві й безперешкодної викачки продовольства та іншої сільськогосподарської продукції для потреб райху. У кінці березня 1944 р. після бою село звільнили червоноармійці. Колесо страхітливої війни покотилася на Захід. Розпочалося поновлення радянського способу життя. У вересні цього ж року пішов до першого класу. Запам'яталося йому відзначення Перемоги над фашизмом, здобутої кров'ю й життям десятків мільйонів людей. “День Перемоги, звістку про яку привезли з райцентру, – згадує Володимир Прокопович, – оскільки радіо ні в кого в селі не було, святкували й ми – першокласники”.

Невдовзі з війни й примусових робіт почали повертатися батьки його ровесників. Проте їх виявилось дуже мало. Не діждалася повернення чоловіка й батька сім'я Газіних. Таких виявилася більшість у селі, жителі якого чекали перемир'я. Демобілізовані вояки приносили чутки про прийдешній розпуск колгоспів, можливість вільного господарювання на власній землі. Проте не так сталося, як гадалося. Мало цього, недорід 1946 р. й вивезення радянським урядом з України сотень тисяч тон зерна за кордон “братерським країнам по табору” зумовили страхітливий голод 1947 р. Жах перед постійним приви́дом голодної смерті потряс єство підлітка. Сім'ї, дякуючи матері, вдалося вижити. Однак й до нині Володимир Прокопович залишається абсолютно переконаним у тому, що найбільшою цінністю у світі є хліб і про це при нагоді сотні разів щиро говорив учням і студентам.

У важкі повоєнні роки, як і його ровесники, навчився виконувати чоловічу роботу, виживати в екстремальних обставинах, обходитися мінімальними зручностями й при цьому не втрачати людської гідності. Навчався блискуче, мав яскраво виражені здібності до засвоєння дисциплін математичного циклу, одним ізлюбимих занять стало розв'язування наперед задач підручника. Був товариським, але вибагливим до друзів, бо дружбу вважав моральною цінністю, якій не можна зраджувати. Таким другом дитинства у нього й нині залишається Анатолій Семенович Джума. Ця риса стала прикметною його вдачі. 1951 р. закінчив з похвальною грамотою семирічку. Попри матеріальну скруту, мати, зважаючи на його успіхи й у душі пишаючись сином, хотіла аби той продовжив навчатися для здобуття фаху вчителя, що користувався тоді не лише серед селян великою повагою й слугував ознакою високого статусу особи у суспільстві. Володимир не заперечував і поступив до Хотинського педучилища (Чернівецька область). В ньому, як і в школі, віддавав перевагу дисциплінам фізико-математичного циклу, хоча захоплювався також історією й літературою.

Закінчив навчання з червоним дипломом. Викладачі училища запам'яталися йому дуже порядними, чесними, справедливими людьми, котрі прекрасно знали свій фах і щиро ділилися своїми знаннями з студентами. Особливо часто згадує викладача української мови й літератури Снігура Степана Олексійовича (котрий з часом став знаним письменником України) – чудового педагога, великого оптиміста, простого й щирого у спілкуванні зі студентами.

Відразу ж у 1955 р. почав працювати – спочатку два місяці вчителем праці у Кузьминській середній школі, а пізніше – математики Мудроголовської семирічної школи (Городоцький район Хмельницької області). Горів бажанням здобути вищу освіту. І якщо раніше уявляв себе лише фізиком чи математиком, то тепер, будучи молодим педагогом, все більше цікавився життям суспільства, намагався осмислити механізм його функціонування, зрозуміти сутність політичних явищ і процесів. А тому, після певних вагань, врешті-решт зробив вибір: поступати на історичний факультет Чернівецького університету. Після тривалої копіткої підготовки у серпні 1956 р. блискуче склав вступні іспити й став студентом.

Розпочалася нова яскрава сторінка у житті Володимира. Потужний аналітичний розум, виняткова пам'ять, цілеспрямованість й наполегливість в опануванні знань стали запорукою відмінного навчання. Окрім нього, займався спортом (гімнастика), кохався в поезії й сам писав вірші. Доброзичливий, товариський і демократичний у спілкуванні з товаришами, він завжди проявляв непохитну принциповість у відстоюванні власних моральних цінностей і поглядів. Володіючи сильним інстинктом свободи, цінував її понад усе й намагався будь-що зберегти, а це виявлялося далеко не просто в атмосфері тоталітарного режиму, який за своєю природою не терпів проявів непокірності з боку особистості. Відчуваючи це, вочевидь, ще на рівні підсвідомості (еством), прагнув дистанціюватися від активної участі в громадсько-політичному житті з його тогочасними атрибутами показового вірнопідданства, прославлення вождів й удаваною доброчесністю. Відтак навчався стриманості у проявах вільномумства, що для оточуючих осіб зовнішньо набирало незрозумілих рис холодності, а закута в її панцир гострота критичного сприймання дійсності проявилася в гуморі, інколи досить таки їдкому, що балансував на межі з сарказмом.

Важливе діяння на формування світоглядних засад вчиняла творча атмосфера, створена викладачами історичного факультету. З великою шанобливістю та вдячністю й нині згадує Володимир Прокопович любимоих викладачів-фронтників: М.О.Ліщенко, Г.С.Габа, Є.В.Черезова, І.А.Гри-

ценка, О.М.Пономарьова, К.Г.Ципка й ін. Це була плеяда високоморальних наставників, відданих справі навчання й виховання студентів, котрі прищеплювали повагу й любов до обраного фаху, навчали об'єктивно оцінювати суспільно-політичні процеси та явища. Особливо великий вплив на нього (як до речі й багатьох інших студентів) мала особистість талановитого педагога й дослідника Івана Михайловича Теодоровича, котрий володів даром розпізнавання у студентах майбутніх вчених. Саме він відкрив шлях у науку таким нині відомим історикам як А.І.Чорній, М.О.Мунтян, А.О.Копилов, О.І.Сич, В.П.Фісанов й багатьом іншим. Іван Михайлович мав не тільки високий рівень фахової кваліфікації, добру й щедру душу, але й особливу методу роботи з перспективними студентами, аспірантами. За спогадами Володимира Прокоповича, він завжди давав широкий простір для осмислення наукової ідеї; коли ж вона розпочинала вималюватися, багатозначно зауважував: “Це потрібно обгризти” (“Это надо обглодать”). Що це означало, знали лише ті, котрі мали щастя працювати з ним. Саме під керівництвом Івана Михайловича підготував дипломну роботу “Боротьба НДР за возз'єднання Німеччини (1949–1955 рр.)”, яку захистив на “відмінно”.

Навчаючись на V курсі, випадково в університетській бібліотеці познайомився з чарівною дівчиною Ніною Івлевою, котра заочно навчалася на українському відділенні філологічного факультету Одеського університету. Взаємні симпатії переросли у кохання, а відтак вони побралися. Володимир у збраницею долі явно пощастило: Ніна Опанасівна виявилася ніжною, люблячою й турботливою дружиною; душевна чистота, інтелігентність й тактовність, скромність й доброта згладжували гострі кути характеру чоловіка, вносячи в сімейну атмосферу злагоду й загишок. Після закінчення у 1961 р. з відзнакою університету, Володимир з Ніною поїхали у серпні влаштуватися на роботу на Івано-Франківщину. Після кількох тижневих митарств зупинили вибір на середній школі у Ворохті – селищі міського типу Яремчанського району, розташованого в серці Карпат. Спочатку було важко: по-перше, виникла проблема з пошуком квартири (довелося навіть 2–3 тижні ночувати в одному з класів); по-друге, відчувалася гостра нестача коштів для налагодження побутових умов життя; по-третє, в силу ряду причин колектив школи (хто працював у школі, той знає, які інколи пристрасті вирують у цих невеликих корпоративно замкнених громадах) прийняв їх не особливо доброзичливо. Невипадково, мабуть нового вчителя історії призначили класним керівником найскладнішого контингенту учнів.

У цей скрутний час їм на допомогу прийшов директор вечірньої школи Вівчарук Петро Петрович, котрий посприяв у розв'язанні побутових проблем, за що вони залишилися вдячними на все життя. А перший рік роботи не тільки зняв прохолоду у взаєминах з колективом, але переконав місцевих вчителів у тому, що молоді колеги – скромні й порядні люди, а їх фахова підготовка відповідає самому високому рівню. Промайнуло 5–6 років і Володимир Прокопович стає одним з кращих вчителів не лише школи, але й району. Сповна розкрився його талант блискучого педагога. На уроках завжди намагався досягти найголовнішого – навчати учнів самостійно мислити, аналізувати події, процеси та явища й формувати щодо них власну думку. Завідуючий обласним відділом народної освіти Федорів, побувавши на одному з уроків, настільки був вражений високим науково-методичним рівнем його проведення, що дозволив не писати (чи не єдиному в районі) поурочних планів. З цього часу на базі Ворохтянської школи почали проводитися методичні семінари з відкритими уроками Володимира Прокоповича для учителів історії й суспільствознавства області. Тому зрозуміло, чому чимало випускників школи ставало студентами історичних факультетів педінститутів й університетів. Зростав авторитет серед вчительського колективу і батьків. 1966 р. призначається на посаду організатора позакласної й позашкільної роботи, на якій працював до 1970 р.

Легко знаходив він і взаєморозуміння з учнями, серед яких було чимало талановитих спортсменів з різних видів лижного спорту (окремі з них ставали навіть чемпіонами України та Радянського Союзу). Цьому сприяло, окрім всього іншого й те, що Володимир Прокопович сам любив спорт, став заядливим лижником, що не могло не зближувати з учнями, особливо старших класів. Вивчивши добре Карпати, під час канікул влаштувався інструктором у туристичний табір, водячи дітей, котрі приїжджали на екскурсії, в гори.

Сім'я “вросала” у соціокультурну атмосферу життя громади Ворохти; з “чужинців” Володимир Прокопович і Ніна Опанасівна перетворилися у “своїх”. Тут народилися й росли їхні діти – Олександр (1962 р.) та Володимир (1969 р.). Вони серцем і душею полюбили Карпати, з великою повагою ставилися до працюючих, дотепних, справедливих і гордих горян, до їхніх звичаїв і традицій. У відповідь – знаходили шану й взаєморозуміння. Володимира Прокоповича неодноразово обирали депутатом до селищної ради. Однією з прикметних рис Ворохтянської громади слугував факт активної участі її частини у визвольних змаганнях проти радянського режиму (члени УПА та її прихильники), котрі після відбуття покарань

(різних термінів ув'язнення) повернулися до домівок й тепер працювали на різних роботах. Навчаючи їхніх дітей і постійно спілкуючись з ними, вдумливий вчитель історії, незважаючи на те, що був комуністом (член КПРС з 1963 р.), спочатку помітив, що вся лавина комуністичної ідеології, що зображувала “бандерівців” нелюдами, вбивцями, ворогами є неправдивою, бо це були такі ж, як і інші їх земляки, люди зі своїми достоїнствами і вадами. Потім зрозумів – їх покарали не за те, що були злочинцями, а за те, що понад усе любили Україну, яку хотіли бачити незалежною. Це відкриття внесло ще більше відчуження до офіційної ідеології та влади. Тому делікатно відмовлявся від спокусливих пропозицій стати директором однієї із середніх шкіл Надвірнянського району, піти на роботу у райком партії, міськом партії Івано-Франківська, в органи КДБ. Волів залишатися рядовим вчителем.

У кінці 60-х рр. визріла ідея зайнятися наукою. Чому вона не з'явилася раніше, сказати важко. Ймовірніше всього, що після закінчення університету не мріяв стати ні вченим, ні викладачем ВНЗ. Лише з роками, працюючи в школі, усвідомив внутрішню потребу у дослідницькій роботі, яка, по-перше, дозволяла реалізувати інтелектуальний потенціал, а, по-друге, зберігати внутрішню свободу. Після розмови з І.Теодоровичем вирішив вступати до аспірантури Чернівецького університету заочної форми навчання із спеціальності “Всесвітня історія”. 1971 р. став аспірантом. Разом з науковим керівником Іваном Михайловичем зупинилися на розробці теми “Боротьба німецького імперіалізму за відновлення втрачених позицій в Центральній Європі після Версальського договору (1919–1933 рр.)”. З метою зібрання джерельного матеріалу й опрацювання наукової літератури під час канікул неодноразово їздив у бібліотеки й архіви Москви, Києва, Львова, Чернівців та ін. міст. На час завершення аспірантури (1975 р.) підготував “чорновий” варіант дисертації й здійснив кілька публікацій.

І тут трапилася подія, що істотно вплинула на подальше життя сім'ї Газіних. Він випадково у Чернівцях зустрівся весною 1976 р. із добре знайомим зі студентських років Анатолієм Олексійовичем Копиловим, котрий обіймав тоді посаду проректора з наукової роботи Кам'янець-Подільського педінституту. Дізнавшись, що Володимир Прокопович закінчив аспірантуру й завершив написання дисертації, запросив перейти на роботу на історичний факультет інституту. Пропозиція виявилася настільки неочікуваною, що, заскочений зненацька, Володимир Прокопович не зміг відразу прийняти її чи відхилити. Домовилися, що поміркує над нею й у

найближчий час повідомить про своє рішення. Нелегко було зриватися з уже обжитого місця, де прожив 16 років, тим паче, що ніхто отримання відразу ж квартири у Кам'янці не обіцяв. З другого боку, спокусливо виглядала можливість працювати у ВНЗ. Дружина, розуміючи складність вибору, порадила поїхати й спробувати свої сили на новій роботі, погоджуючись залишитися з дітьми у Ворохті. На цьому варіанті й зупинилися.

Не без внутрішніх хвилювань Володимир Прокопович на початку вересня приїхав до Кам'янця. Насамперед пішов на співбесіду до завкафедри "Всесвітньої історії" проф. Леоніда Антоновича Коваленка, котрого викладачі й співробітники люб'язно називали "дідом Леонідом". Після нетривалої бесіди той промовив: "Ви нам підходите". Так розпочалася його викладацька кар'єра на посаді асистента (у 40 років!). Як згадує Володимир Прокопович, Л.Коваленко залучав до читання лекцій по-дружньому, без настанов і менторства. Наприклад, міг буденно й спокійно промовити: "Завтра прочитаєте лекцію "Малі країни Європи у другій половині ХХ ст.". Після кількох прочитаних тем, завкафедри раптом заявив: "Хотів би посидіти у Вас на лекції". Після її відвідання, запросив на перерві до лекторської членів кафедри й у їх присутності промовив всього два слова "Він досвідчений". Це прозвучало як верх похвали, вище якої не буває.

Колектив кафедри зустрів нового колегу доброзичливо. На ній панувала демократична атмосфера стосунків, як між викладачами і співробітниками, так і між ними й студентами. Не існувало позерства, пихатості, зазнайства, лицемірства, ханжества й зневажливого ставлення до людей. Кожен знав свою справу й чесно виконував належні обов'язки, ніхто нікому не заважав займатися науково-дослідницькою роботою. Відчуваючи, що знайшов себе, Володимир Газін наступного року перевіз до міста сім'ю. Просто пощастило: випала нагода отримати кооперативну квартиру. В інституті доручили вести курс "Новітньої історії Європи та Америки" (ч.2). Його лекції відзначалися логічною стрункністю сюжетних ліній, чіткістю формування суджень, теоретичних положень і висновків, залізною аргументацією, дохідливістю й легкістю сприймання студентами навчального матеріалу (давався взнаки позитивний досвід тривалої праці у школі). Усіх, хто відвідував їх, вражало дві обставини: він читав лекцію, не дивлячись у конспект й тримав у пам'яті десятки хронологічних дат, прізвищ, цифрових даних, що торкалися економічних аспектів, яким вільно і безпомилково оперував тощо. Семінарські заняття відзначалися творчістю, старанною роботою студентів з джерелами й прагненням навчити їх самостійно мислити, осягати сутність явищ і процесів. Переробивши кілька

разів первісний варіант тексту дисертації, в 1979 р. успішно захистив її в Ужгородському університеті. Так в Україні народився германіст, якому з часом судилося стати одним із провідних фахівців у даній ділянці історичної науки.

Приступив, за порадою Івана Михайловича, до розробки теми докторської дисертації “Австро-Німецька політика на Сході 1914–1918 рр.”. Проте зіштовхнувся із застарілою проблемою, що торкалася наукових досліджень багатьох учених, а саме: її актуальністю. Адже надрукувати статтю у журналах чи збірниках (їх кількість у СРСР була мізерною й вважалося за щастя зробити на рік кілька публікацій тез доповідей на наукових конференціях), в якій би не прославлялася діяльність КППС, було вкрай важко. А відтак кількість публікацій зростала черепашими темпами. Лише в 1987 р. отримав вчене звання доцента кафедри загальної історії. Інколи пропонували йому поміняти тематику на більш актуальну – писати про діяльність Комінтерну, міжнародний комуністичний і робітничий рух, соціалістичні перетворення в країнах Центрально-Східної Європи. На що завжди спокійно відповідав, що не є фахівцем з даної проблематики.

На час перебудови Володимир Газін уже повністю сформувався як вчений і викладач ВНЗ. Прекрасний лектор, талановитий науковець, чесний, принциповий, стриманий, ввічливий, демократичний у поглядах і стосунках з колегами й студентами він представляв собою зразок класичного інтелігента. Тому не випадково користувався у колективі інституту високим авторитетом. Під час демократизації політичного життя в СРСР, як і більшість викладачів історичного факультету, підтримав цей процес, хоча відверто висловлював скептицизм щодо можливості проведення КППС глибоких перетворень, її відмови від головніших постулатів більшовизму, що слугували ідеологічною підвалиною тоталітаризму. Довідавшись про масштаби вчинених останнім злочинів проти народів СРСР, 1990 р. вийшов із лав КППС. На цей час відбуваються зміни і в житті сім'ї. Старший син Олександр закінчив Львівський політехнічний інститут, одружився і в 1988 р. у нього народився син Юрій. Таким чином Володимир Прокопович та Ніна Опанасівна стали дідусем і бабунею. Молодший син Володимир пішов шляхом батька – поступив на історичний факультет Кам'янець-Подільського педінституту.

Щиро вітав Володимир Прокопович здобуття Україною незалежності, хоча не мав ейфорії щодо її швидкого процвітання. В пресі, у виступах по радіо й телебаченню чесно й відверто засвідчував свою підтримку демократичним силам, піддавав нищівній критиці прорахунки політики

Л.Кравчука й Л.Кучми, корупцію, бюрократизм, бездарність перефарбованої під національні кольори старої компартійної номенклатури. Вбачаючи майбутнє України у євроінтеграції, ратував за розбудову за західно-європейським зразком демократичного громадянського суспільства. Тому без вагань підтримав події “Оранжевої революції” 2004 р., широко сподіваючись, що її провідники реформують економічне й суспільно-політичне життя України, утвердять у ньому демократичні цінності. А відтак гостро критикував за допущені помилки й безжально таврував їх політичний та особистий егоїзм, бездіяльність, взаємну боротьбу на знищення за владу, що в кінцевому рахунку призвела до поразки національно-патріотичні сили й приходу до влади політичного угруповання “малоросів”, відверто ворожого до всього українського. Як громадянин і патріот, Володимир Прокопович не залишався і не залишається нині байдужим спостерігачем перебігу подій. На шпальтах преси (особливо газет “День” і “Дзеркало тижня”) рішуче обстоював й обстоє національні й демократичні цінності України, її незалежність та курс на євроінтеграцію.

Саме у незалежній Україні сповна розкрився його талант вченого й педагога. В 1994 р. виходить з друку монографія “Економіка і зовнішня політика Ваймарської республіки (1925–1933 рр.)”. Її друге, доповнене й перероблене видання, побачило світ 1999 р. Пришвидшується написання докторської дисертації “Східна політика Ваймарської республіки в 1919–1933 рр.”, яку успішно захисти 2001 р. у рідному для нього Чернівецькому університеті. 2004 р. отримав вчене звання “професора”. Ставши одним із провідних германістів України, друкує низку статей з актуальних проблем історії Німеччини 20–30-х рр. ХХ ст. Серйозним науковим здобутком вченого стала публікація 2009 р. монографії “Актуальні проблеми сучасності: історія, світова політика” (23 др. арк.). Вона стала першою в українській історіографії роботою, присвяченою аналізу міжнародних відносин сучасності та місця в них України. Всього ж на кінець 2011 р. автор опублікував понад 100 робіт, у т.ч. 3 монографії та 8 підручників і посібників. Відзначу також той факт, що Володимир Прокопович ось уже 20 років послідовно виступає за утворення в Україні окремішнього Інституту всесвітньої історії НАН України.

Відсутність навчальних посібників для студентів з новітньої історії країн Європи та Америки підштовхує Володимира Прокоповича до розробки власного. В 1995 р. виходить з друку посібник “Новітня історія країн Європи та Америки 1945–1994” (20 др. арк.), що став першим у незалежній Україні. 1997 р. у співавторстві з доцентом Сергієм Копиловим

публікує підручник “Новітня історія країн Європи та Америки 1918–1945 рр.” (24,5 др. арк.). Їх творча співпраця дозволила до 2004 р., врахувавши критичні зауваження й побажання фахівців, тричі видрукувати ці посібник і підручник. Вичитувала їх, аби не було граматичних помилок, дружина Володимира Прокоповича Ніна Опанасівна, котра, перебуваючи на пенсії, як і раніше, у всьому допомагала чоловіку. Вони успішно використовуються у навчальному процесі як України, так і за її межами. Даний підручник отримав Диплом I Всеукраїнського конкурсу видань для вищих навчальних закладів “Університетська книга – 2010” у номінації “Краще навчальне видання із соціально-гуманітарних наук” (листопад 2010 р.).

На превеликий жаль, у житті часто щастя ходить рука в руку з нещастям. Великою трагедією для Володимира Прокоповича стала раптова смерть у червні 2007 р. коханої дружини Ніни Опанасівної. Він мужньо переніс цю найбільшню втрату у своєму житті, не замкнувся у собі, не озлобився на світ. Пишається своїми синами, онуком Юрієм та онучкою Катериною. Як і раніше, у свої 75 літ він залишається таким же сухорлявим, енергійним, підтягнутим, дотепним, пунктуальним і принциповим. Як і раніше, читає лекції без конспекту й дивує студентів і молодих колег феноменальною пам’яттю, блискуче проводить семінарські заняття. Понад усе продовжує цінувати особисту свободу, право на власну думку, демократичні цінності громадянського суспільства, незалежність і соборністьлюбимої ним України. Бажаємо йому міцного-преміцного здоров’я, довгих років життя, наснаги й творчості в нелегкій, але благородній праці.

Резюме

В статті розповідається о житті, педагогической, научной и общественной деятельности доктора исторических наук, профессора кафедры всемирной истории Каменец-Подольского национального университета имени Ивана Огиенка В.П.Газина.

Ключевые слова: ученый, наука, университет.

Отримано 1 вересня 2011 року